

УРБАНОНІМИ ДРОГОБИЧА: ІСТОРИКО-КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ

принципове і визначальне значення;

- найдавніший погляд на управління (*перша парадигма*): керівник не в змозі реалізувати цільовий процес ні власною діяльністю, ні за допомогою організації діяльності інших осіб (точніше, необхідність цього йому просто “не приходить у голову”). Тому він застосовує владу – примусова реалізація процесу іншими особами. Це найпримітивніша форма управління, у якій символ влади задовольняє і керівника, і його підлеглих. Відношення керівника до цільового процесу в даному випадку чисто символічне – все робиться “його ім’ям”, але цілком іншими людьми.

Висновки. Усвідомлюючи труднощі здійснення сучасної практики менеджменту в пропонованому напрямку, ми все-таки бачимо у своєму підході шанс для творчої управлінської діяльності спрямованої на ефективне підвищення ефективності праці в органах податкової служби.

1. Буряк П.Ю., Беркита К.Ф., Ярема Б.П. *Податкова система: теорія і практика застосування активних методів навчання:*

Навчальний посібник. – Львів: ЛДФЕІ, 2003. – 208 с.

2. Гунін В.Н., Іванівська Л.В. *Методичні основи нормування і регламентування інженерно-управлінської праці.* М.: МГУ, 1985. – 356 с.

3. Драккер П. *Керування, націлене на результати.* /Пер. с англ. М.: Технолог, школа бізнесу, 1992. – 425 с.

4. Ільїн Н.И., Лукашова И.Г. і інші. *Управління проектом* Спб.; “Дві – Три”, 1996 – 610 с.

5. Мескон М.Х., Альберт М., Хедоурі Ф. *Основи менеджменту: пер. з англ. М.: “Справа ЛТД”, 1994. – 702 с.*

6. *Практичні матеріали Дрогобицької ОДПІ, які висвітлені в роботі.*

7. Травін В.В., Дятлов В.А., *Основи кадрового менеджмента.* – М.; “Демо”, 1995. – 336 с.

8. Файоль А., Емерсон Г., Тейлор Ф., Форд Г., *Управление – это наука и искусство* – М.: Республика, 1992.

9. Eyre. *Mastering Basic Management.* McMillian press, UK. 1993.

Олена Куцик, кандидат філологічних наук,

доцент, завідувач кафедри слов'янських мов

Ганна Попадинець, кандидат філологічних наук,

доцент кафедри слов'янських мов

Дрогобицького державного педагогічного
університету ім. І.Франка

УРБАНОНІМИ ДРОГОБИЧА: ІСТОРИКО-КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ

У статті висвітлено загальну характеристику урбанонімії Дрогобича. Дається лексико-семантична класифікація, історико-часова характеристика та структурно-граматична систематизація урбанонімів адміністративного центру Дрогобицької землі, батьківщини великого Івана Франка.

Постановка проблеми. Власні назви існують з давніх-давен, функціонують повсюдно і виникають та вживаються масово. Тому їх вивчення дозволяє істотно відновлювати факти історії мови та історії народу, досліджувати процеси номінації та її різновиди, аналізувати функціональне навантаження власних назв тощо.

Ономастика (від грец. *onomastike* – мистецтво давати імена) – розділ мовознавства, що вивчає власні назви, їх будову, системну організацію, функціонування, розвиток і походження [7, 404]. Ономастика прагне виявити та дослідити існуючі ономастичні системи. Розділи ономастики виділяються відповідно до

категорій власних імен. Це антропоніміка, теоніміка, топоніміка, зооніміка та інші. Предметом вивчення *урбаноніміки* як підрозділу топоніміки є назви будь-яких внутрішньоміських об'єктів (майдан Незалежності, Хрещатик, проспект Перемоги, площа Ринок, вулиця Надбережна, провулок Канівський). Сукупність урбанонімів якогось конкретного міста називається *урбанонімією*.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Кінець 80-их – початок 90-их років ХХ ст. відзначався бурхливим піднесенням рівня національно-культурного життя української нації. У травні 1990 року відразу 52 вулиці Дрогобича

УРБАНОНІМИ ДРОГОБИЧА: ІСТОРИКО-КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ

отримали теперішні назви. Частині вулиць повернено старі найменування, частину названо на честь ряду іноземних діячів. Абсолютна більшість нинішніх вулиць, провулків Дрогобича носять свої давні, історично вмотивовані назви, а також прізвища славних діячів української історії, політики, науки, культури, мистецтва.

“Кожна вулиця, площа, провулок мають свою назву і біографію. Це частина нашої історії, яку не може перекреслити ніхто, навіть всесильний час,” – пише Р. Пастух [3, 3 – 4].

Одним з основних завдань нашої статті є виявлення семантичних типів урбанонімів Дрогобича.

Виклад основного матеріалу. До першого семантичного типу належать назви, які виникли за різними відношеннями до осіб. Цей тип має власні семантичні підгрупи. Зауважимо, що деякі назви вулиць можна було віднести відразу до кількох підгруп, оскільки одна й та сама особа, на честь якої названо вулицю, залишила свій слід в історії, скажімо, і як письменник, і як історик, і як громадський діяч тощо. Ми керувалися тим принципом, щоб виокремити якусь одну ознаку – найголовнішу, на наш погляд.

Першу групу цього семантичного типу складають назви, утворені від *антропонімів*, які належать відомим діячам, героям (меморіальні назви):

а) видатним *поетам* та *письменникам*. Серед них: *Володимира Бірчака* (письменник, громадський, науковий, педагогічний діяч (1881 – 1952)); *Івана Вагилевича* (поет, діяч галицького відродження, член групи “Руська трійця”, співавтор збірника “Русалка Дністрова” (1811 – 1866)); *Володимира Винниченка* (письменник, політичний діяч, голова Директорії уряду УНР (1880 – 1951)); *Остана Вишні* (письменник-гуморист (1889 – 1956)); *Леоніда Глібова* (письменник, громадський діяч (1827 – 1893)); *Миколи Гоголя* (великий письменник, найвидатніший представник “української школи” в російській літературі (1809 – 1852)); *Тараса Шевченка* (великий поет, художник, основоположник нової української літератури (1814 – 1861)) тощо;

б) видатним *політичним, громадським та військовим діячам*: *Степана Бандери* (видатний політичний діяч, Провідник ОУН (1909 – 1959)); *Дмитра Бурка* (сотник УГА, громадський діяч, педагог (1886 – 1941)); *Дмитра Вітовського* (полковник УГА, організатор перевороту у Львові 1.11.1918р. і передачі влади УНРаді ЗУНР, командувач УГА, державний секретар ЗУНР (1887 – 1919)); *Івана*

Мазепи (гетьман України, великий діяч української державності (1639 – 1709)); *Андрія Мельника* (полковник армії УНР, військовий і політичний діяч, голова Проводу ОУН (1890 – 1964)); *Пилипа Орлика* (гетьман України на вигнанні, соратник І. Мазепи, автор першої (Бендерської) Конституції України (1672 – 1742)); *Андрія Сахарова* (видатний фізик, лідер дисидентського руху в колишньому СРСР (1921 – 1989)); *Спартака* (керівник найбільшого повстання рабів Стародавнього Риму (? – 71 до н.е.)) та інші;

в) видатні *народні герої, пов’язані з козацтвом*: *Байди* (герой народної пісні, ототожнюваний з першим відомим козацьким отаманом Дмитром Вишнівецьким (? – 1563)); *Івана Гонти* (сотник козацького надвірного війська, один з керівників народного повстання Коліївщина (? – 1768)); *Олежи Довбуша* (керівник карпатських опришків, народний герой (1700 – 1745)); *Устима Кармелюка* (повстанець, народний герой (1787 – 1835)); *Северина Наливайка* (козацький отаман, керівник антипольського повстання (бл. 1560 – 1597)); *Івана Сірка* (видатний кошовий отаман Запорізької Січі (? – 1680)) тощо;

г) відомі *дрогобичани* та *уроженці Дрогобиччини*: *Юрія Дрогобича* (уроженець Дрогобича, ректор Болонського університету (Італія), перший відомий український і східнослов’янський доктор наук, український і східнослов’янський автор першої друкованої книги “Прогностик” (бл. 1450 – 1494)); *Бориса Козловського* (дрогобичський лікар, меценат (1869 – 1935)); *Івана Франка* (уроженець Дрогобиччини, великий письменник, учений, політичний і громадський діяч, письменник, учений, політичний і громадський діяч (1856 – 1916)); *Володимира Чапельського* (уроженець Дрогобиччини, лікар, громадський діяч, письменник (1882 – 1916)) та інші;

д) видатні *вчені*: *Володимира Вернадського* (природознавець, мінералог, геохімік, перший президент Української Академії Наук (1863 – 1945)); *Івана Верхратського* (природознавець, педагог, філолог, автор перших шкільних підручників українською мовою з природознавчих наук (1846 – 1919)); *Богдана Лепкого* (письменник, літературознавець, професор, член польського сенату (1872 – 1941)); *Івана Мічуріна* (російський біолог і селекціонер (1855 – 1935)); *Івана Пулюя* (визначний фізик, електротехнік, винахідник, професор, відкрив рентгенівські промені, громадський діяч (1845 – 1918)) тощо;

е) видатні *композитори*: *Людвіга ван*

УРБАНОНІМИ ДРОГОБИЧА: ІСТОРИКО-КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ

Бетховена (великий німецький композитор, піаніст, диригент (1770 – 1827)); *Михайла Глінки* (видатний російський композитор (1804 – 1857)); *Миколи Леонтовича* (композитор, музичний діяч, педагог (1877 – 1921)); *Миколи Лисенка* (видатний композитор, музичний етнограф, диригент, піаніст, громадський діяч, основоположник національного напрямку української музики (1842 – 1912)); *Станіслава Людкевича* (визначний композитор, музикознавець, фольклорист, педагог (1869 – 1979)); *Фридерика Шопена* (видатний польський композитор, піаніст (1809 – 1849)) та інші;

є) відомі **театральні діячі**: *Миколи Вороного* (поет, режисер, актор, театральний критик (1871 – 1940)); *Марії Заньковецької* (видатна артистка, громадська діячка (1860 – 1934)); *Івана Карпенка-Карого* (видатний актор і драматург (1845 – 1907)); *Соломії Крушельницької* (співачка світової слави, професор (1873 – 1952)); *Модеста Менцинського* (видатний оперний співак, популяризатор української пісні в світі (1876 – 1935)); *Йосипа Стадника* (актор, режисер, педагог, перекладач (1876 – 1954)); *Костянтина Станіславського* (російський режисер, актор (1863 – 1938));

ж) видатні **князі**: *Володимира Великого* (святий, великий князь київський, охрестив Київ і всю Русь-Україну (? – 1015)); *Княгині Ольги* (свята, велика княгиня київська, дружина князя Ігоря (? – 969)); *Ярослава Осмомисла* (видатний галицький князь, згаданий у “Слові о полку Ігоревім” (? – 1187)) та інші;

з) видатні **художники**: *Івана Репіна* (видатний художник, професор (1844 – 1930)); *Івана Труша* (живописець, художній критик, громадський діяч (1869 – 1941));

и) відомі **спортсмени**: *Братів Кіцелів* (від прізвища трьох рідних братів: відомого футболіста і тренера Костянтина (1909 – 1941), громадського діяча, тренера Климентія (1908 – 1941)), спортсмена-богатиря Тараса (1912 – 1941)).

До другої групи належать назви, утворені за відношенням до певних **суспільно-політичних об'єднань, відомих діячів, героїв (меморіальні назви)**: *Воїнів УПА* (на честь учасників повстанської боротьби за Українську державу у лавах УПА); *Гайдамацька* (від назви учасників народного повстання 1768 р. Коліївщина – гайдамаків (коліїв)); *Гвардійська* (від назви військових формувань – гвардії); *Козацька* (від назви вільної, військово-промислової людності в степах України – козаків, прославлених у битвах проти ворогів, народних думках і піснях); *Опришківська* (від назви учасників боротьби

проти кріпосницького визиску і здирств адміністрації в Галичині, на Буковині і Закарпатті); *Пластунів* (від назви членів організації Пласт української молоді для всебічного патріотичного самовиховання); *Повстанський* (від назви учасників руху опору чужоземним загарбникам – повстанців); *Січових Стрільців* (від назви українських військових формувань періоду Першої світової війни).

Третя група – це назви, утворені від **імен святих (культові назви)**, а також **богословів, священників**: *Кирило-Мефодіївська* (від чернечих імен візантійських святих братів Кирила (826 / 27 – 869) і Мефодія (? – 885), які створили першу слов'янську азбуку – кирилицю); *Захарії Копистенського* (визначний православний богослов, архимандрит Києво-Печерської Лаври (? – 1927), *Маріїнська* (від назви найдавнішої дрогобицької церкви Діви Марії), *Йосипа Сліпого* (кардинал, богослов, глава УГКЦ, культурно-громадський діяч (1865 – 1944)); *Івана Вендзиловича* (священик, художник (бл. 1810 – ?)); *Михайла Зубрицького* (священик, дійсний член НТШ, автор численних праць і розвідок з історії Галичини (1856 – 1919)) та інші.

Четверту групу складають назви, які виникли за **професійними, соціальними** та іншими **ознаками першопоселенців чи жителів наступних поколінь**: *Ковальська* (від давнього місця зосередження членів ремісничого цеху – ковалів); *Коминярська* (від давнього місця зосередження членів ремісничого цеху – коминярів); *Нафтовиків* (від місця знаходження поряд з нафтопереробним заводом); *Ремісничий* (від слова ремісник, місця знаходження поблизу давньої ремісничої школи); *Ріпницька* (від назви професії ріпник-шахтарів – добувальників нафти); *Слюсарська* (від давнього місця зосередження слюсарів, знаходження їхнього ремісничого цеху); *Шахтарів* (від назви видобувачів корисних копалин); *Шевська* (від давнього місця зосередження членів ремісничого цеху – шевців) тощо.

До п'ятої групи належать **відетнохоронімні назви**: *Бойківська* (від назви етнічної частини українського населення Карпат – бойків); *Буковинська* (від назви етнічної України – Буковини); *Лемківська* (від назви етнічної частини українського населення Карпат – лемків). Назви утворено від етнонімів: бойки, лемки та хороніму Буковина.

Як бачимо, утворення цього найбільш продуктивного типу складають велику групу лексики. Всі вони виконують важливу функцію виникнення. У багатьох з них тією чи іншою мірою

УРБАНОНІМИ ДРОГОБИЧА: ІСТОРИКО-КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ

присутній меморіальний мотив номінації, за допомогою якого суспільство намагалося і намагається увічнити імена своїх героїв та видатних людей.

Другий семантичний тип утворюють урбаноніми, які виникли на честь *історичних подій (меморіальні назви) і релігійних свят (культові назви)*: 1) *Героїв Крут* (на честь подвигу перших захисників Української держави від комуністично-російської агресії 29.01.1918р. біля залізничної станції Крути на Чернігівщині); 2) *Грюнвальдська* (на пам'ять про Грюнвальдську битву 1410р. біля с. Грюнвальда на правому березі нижньої Вісли (Польща), в якій об'єднане польсько-литовсько-українське військо розгромило сили Тевтонського ордену); 3) *Злуки* (на честь об'єднання (злуки) УНР і ЗУНР у 1919р.); 4) *Купальська* (від назви давнього хліборобського свята початку жнив, сполученого зі святом Івана Хрестителя); 5) *Різдвяна* (від назви одного з найбільших християнських свят – Різдва Христового).

Як і перша група назв, ці урбаноніми нерідко також містять меморіальний та сакральний мотиви номінації.

До третього семантичного типу належать урбаноніми, які вказують на різноманітні *відношення міських об'єктів чи місць певних занять, виробництва* тощо. Тут можна виокремити дві основні групи:

Перша – *відтопонімні назви*: *Бориславська* (веде у напрямку до міста Борислава); *Війтівська Гора* (від назви одного з колишніх передмість Дрогобича – Війтівської Гори); *Дністровська* (від назви р. Дністра); *Залужанська* (веде у напрямку до приміського села Залужани); *Карпатська* (від назви гір Карпат); *Київська* (від назви столиці України – Києва); *Лішнянська* (від давньої назви одного з передмість Дрогобича – Лішнянського); *Львівська* (від назви м. Львова); *Міські Загороди* (від давньої назви одного з передмість Дрогобича – Міських Загородів); *Плебанія* (від давньої назви одного з передмість Дрогобича – Плебанії); *Побук* (від давньої назви потічка Побук (Серет), що тече через місто); *Самбірська* (веде в напрямку до міста Самбора); *Стебницький* (знаходиться на околиці Дрогобича з боку м. Стебника); *Стрийська* (веде в напрямку до м. Стрия); *Трускавецька* (веде в напрямку до міста Трускавця); *Холмська* (від назви міста Холма, етнічної української території Холмщини (тепер – у складі Польщі)) та інші.

Друга група – це назви, які вказують на *внутрішні ознаки і властивості міських*

об'єктів: *Вокзальна* (від місця розташування – поряд із залізничним вокзалом); *Горішня Брама* (від давнього місця знаходження одних із в'їзних воріт – брами в горішній частині міста); *Городній* (від слова "город", знаходження поряд з городніми ділянками); *Жупна* (веде у напрямку солеварні, званої колись жупою); *Завалля* (від давнього місця знаходження за міськими валами); *Заводський* (від місця знаходження поряд з нафтопереробним заводом); *Залізничний* (від місця знаходження поряд із залізницею); *Замкова Гора* (від давнього місця дрогобицького замку); *Кооперативний* (від слова "кооперація" і місця розташування неподалік складів райспоживспілки); *Короткий* (від його малої довжини); *площа Малий Ринок* (давня назва невеликої ділянки міста поряд з центральною площею Ринку); *Млинярська* (веде в напрямку до місця, де колись був водяний млин); *Музична* (від назви розташованого на ній музичного училища); *Нова* (від факту її прокладання на новому місці); *Паркова* (від місця знаходження біля міського парку на вул. П. Орлика); *Підвалля* (від давнього місця знаходження під оборонними валами міста); *площа Ринок* (від факту довгострокового знаходження на ній головного міського ринку (базару)); *Рівна* (від її рівнинного знаходження); *Садовий* (від слова "сад", поряд з якою знаходилися садові ділянки); *Солоний Ставок* (від місця знаходження поряд з давнім солоним ставком біля сільзаводу); *Ставище* (від місця знаходження на території давнього ставка); *Театральна площа* (від місця знаходження біля приміщення театру); *Фабрична* (від місця знаходження поряд з неіснуючим нині нафтопереробним заводом – "фабрикою") тощо.

"Назви вулиць м. Дрогобича красномовно вказують на історичні "пласти", коли Дрогобич перебував під п'ятою різних окупаційних режимів, а тепер – у складі своєї держави" – пише Р. Пастух [3, 4].

Усі урбаноніми Дрогобича можна класифікувати, поділивши їх на такі п'ять підгруп:

По-перше, це назви вулиць та площ, які *зберегли недоторканими свої первісні назви*: вул. *Бориславська*, площа *Малий Ринок*, вул. *Олександра Довженка*, вул. *Індустріальна*, вул. *Миколи Коперника*, вул. *Соломії Крушельницької*, вул. *Леся Мартовича*, вул. *Механізаторів*, вул. *Фабрична*, вул. *Антон Чехова*, вул. *Маркіяна Шашкевича* та інші.

По-друге, урбаноніми, які *змінювалися один раз*: вул. *Степана Бандери* (Комунальна), вул. *Бойківська* (В. Комарова), вул. *Дмитра Бортнянського* (О. Суворова), вул. *Івана*

УРБАНОНІМИ ДРОГОБИЧА: ІСТОРИКО-КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ

Вагилевського (Т.Костошка), вул. *Володимира Івасюка* (Трудова), вул. *Богдана Хмельницького* (Бічна), провулок *Ясний* (В.Маяковського (част.)) та інші.

Третя – урбаноніми, які **змінювалися двічі**: вул. *Байди* (Польова, Возз'єднання), вул. *Володимира Бірчака* (М.Калініна, Артема), вул. *Івана Вендзиловича* (Івана Котляревського, Челюскінців), вул. *Миколи Гоголя* (Завіжна, Ярослава Галана), вул. *Івана Котляревського* (Польова, Болонна), провулок *Курінний* (Перемоги, Пролетарський), вул. *Івана Мічуріна* (Б.Козловського, М.Щорса), вул. *Григорія Сковороди* (Івана Котляревського, О.Можайського), вул. *Святого Юра* (Святого Юра, Червоноармійська) тощо. Четверту підгрупу складають урбаноніми, які **змінювалися тричі**: вул. *Василя Барського* (Крута, Трудова, К.Цюлковського), провулок *Вишневий* (Ставище, Вишневий, О.Кобилянської), вул. *Жупна* (Жупна, Солеварна, І.Котовського), вул. *Пилипа Орлика* (Шпитальна, Л.Райха, О.Герцена), вул. *А.Сахарова* (Різницька, Березова, Карла Маркса) та інші.

По-п'яте, урбаноніми, які **змінювалися чотири рази і більше**: вул. *Війтівська Гора* (Війтівська Гора, Довга, М.Калініна, Млинарська (част.)), вул. *Михайла Грушевського* (Колійова Нижня, Колійова Верхня, Сільська Менша, Сільська Більша, Складський, Радянська), вул. *22 Січня* (Скитницька, 11 Листопада, Садова, Нагірна, Б.Хмельницького, Львівська, 17 Вересня), вул. *Юрія Дрогобича* (Сліпа, Боднарська, Флоріанська, Пустирна, Г.Седова), вул. *Івана Мазепи* (Замкова, Стрийська, Івана Мазепи, Ю.Пітсудського, Й.Сталіна, Ф.Дзержинського) та інші. Наступний ступінь систематизації урбанонімів – структурно-граматичний.

Досліджувані урбаноніми будуються за декількома моделями. Перша група – це **антропоніми** (ім'я, прізвище, псевдонім) у **родовому відмінку**: *Байди*, *Степана Бандери*, *Василя Барського*, *Людвіга ван Бетховина*, *Володимира Бірчака*, *Івана Богуна*, *Володимира Винниченка*, *Остана Вишні*, *Леоніда Глібова*, *Івана Гонти* та інші. Ця група є найпоширенішою серед урбанонімів Дрогобича.

“Цей аварійний будинок на вулиці *Д.Галицького* вже несподівано не завалився. Його професійно “довалюють” будівельники...” (“Вільне Слово”, 26 лютого 2004 року). “Цими днями старші дільничі інспектори Дрогобицького МРВВС М.Кеча та М.Марущак на вул. *Людкевича* затримали 24-річного Г., безробітного, жителя Борислава, у якого вилучили 150 гр. подрібненої макової соломки ... Того ж дня на вул.

Грушевського затримали ще одного шанувальника макового зілля – 17-річного Х.” (“Вільне Слово”, №8, 2004 р.). “Не так давно ми повідомили про випадок у середній школі №14 м. Дрогобича: там знайшли розливу ртуть. Принесли її неповнолітні бешкетники з приміщення колишнього ТзОВ Дрогобицького інкубатора, що на вул. *Володимира Великого*, 63а.” (“Вільне Слово”, №8, 2004 р.). “Мінімаркет “Делікат”, що по вул. *Шевченка*, 7, запрошує дрогобичан та гостей завітати до нас.” (“Вільне Слово”, №8, 2004 р.). “4 лютого приблизно о 12 годині дня на “Скуру поміч” “Галицької Зорі” зателефонувала дрогобичанка Ірина Михайлівна Мельник з вул. Івана Франка. Її схвилювала замітка, опублікована в нашій газеті 2 лютого, в якій дрогобичанин П. розповів сумну (і, на жаль, майже типову) історію про те, як на вул. *Чмали* на нього нагала вівчарка, а господар її лише посміхався, спостерігаючи за переляком перехожих” (“Галицька Зоря”, № 15, 2004 р.). У контексті слово “вулиця” часто скорочується (вул.), а перша частина урбаноніма (ім'я) пропускається, або дається лише ініціал. Іноді вживається лише прізвище (вул. *Шашкевича*). Другу групу складають урбаноніми, що виражені **відметниковими прикметниками**: *Бойківська* (бойки), *Будівельна* (будівельники), *Видова* (вид, красвид), *Виноградний* (виноград), *Вишневий* (вишня), *Вокзальний* (вокзал), *Жупний* (жупа), *Заводський* (завод), *Ковальська* (ковалі), *Курінний* (курінь), *Різдвяна* (Різдво), *Студентський* (студенти), *Театральна* (театр), *Чумацький* (чумаки), *Шевська* (шевці), *Шкільна* (школа). “Але, як повідомив заступник міського голови Дем'ян Мусійчук, ВАГ “Долотний завод” вирішило зробити за власні кошти ремонт цілої вулиці *Гайдамацької*”. (“Вільне Слово”, №15, 2004 р.). “А вози, як колись, виїжджаючи з брами солярні, За мостом через Побук на хвилю спиняються Біля митниці. Потім далі натужено риплять Вверх по *Жупній*...” (М.Шалата).

До третьої групи належать урбаноніми, виражені **прикметниками – відтопонімічними назвами**: *Бориславська* (Борислав), *Буковинська* (Буковина), *Дністровська* (Дністер), *Залужанська* (Залужани), *Стрийська* (Стрий), *Тисьменицька* (Тисьмениця), *Трускавецька* (Трускавець), *Ужгородська* (Ужгород), *Холмська* (Холм).

“Скорбота і печаль на вулиці *Холмській* в обідню пору того суботнього дня, мабуть, проникали навіть через вічно холодні і байдужі в'язничні мури ... Коли скорботна процесія вирушила, колона людей, які прийшли попрощатися, розтягнулася більше, ніж на 100

УРБАНОНІМИ ДРОГОБИЧА: ІСТОРИКО-КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ

метрів, а автомобільний кортеж вишикувався ледь не на всю *Холмську*. (“Вільне Слово”, №7, 2004р.). “На місцевого жителя пана Д. Близько 19 години на вул. *Самбірській* напали молоді особи, які причинили йому тілесні ушкодження і відібрали мобільний телефон.” (“Вільне Слово”, 26 лютого 2004 р.). Четверту групу складають урбаноніми, виражені **прикметниками**: *Зелена, Зелений, Музична, Нова, Прорізна, Рівна, Тиха, Ясний*. Сюди ж можна віднести і ті урбаноніми, що виражені прикметниками, утвореними від **прийменниково-іменникових сполучень**, наприклад: *Нагірна* (на горі), *Набережний* (на березі), *Зарічна* (за річкою Тисменицею). До п'ятої групи ми відносимо урбаноніми, які утворено за **моделями словосполучень**: *Воїнів УПА, Героїв Крут, 22 Січня, Замкова Гора, Малий Ринок, Міські Загороди, Солоний Ставок, Горішня Брама*. “Є обіцянки від ВАТ “НПК “Галичина” поремонтувати вулицю *Горішня Брама*.” (“Вільне Слово”, № 15, 2004 р.). “Цілоденний гул *Малого Ринку*, Півний краму на усі смаки, Житниця із гонтами в морщинку, Кобзаря натхненний змах руки” (Р.Пастух). Станню групи складають урбаноніми, виражені **іменниками в родовому відмінку**: *Злуки, Механізаторів, Нафтовиків, Соколів, Четарів, Шахтарів*. Сюди ж належать і урбаноніми, виражені іменниками, утвореними від **прийменниково-іменникових форм**: *Завалля* (за валами). “Залишки укріплення на *Заваллі*, Хідники ще, мабуть, з княжих плит, Вулиць недописаніскрижалі, Оборонна башта – у блакиті” (Р.Пастух).

Висновки. Отже, урбаноніми Дрогобича належать до різних семантичних типів. Утворення першого, найбільш продуктивного, семантичного типу складають велику групу лексики. Усі вони виконують важливу номінативну функцію і є різними за часом виникнення. У багатьох них присутній меморіальний мотив номінації, за

допомогою якого суспільство намагалося і намагається увічнити імена своїх героїв та видатних людей. Нами досліджено 252 урбаноніми, з них: 247 найменувань вулиць і провулків, 4 назви площ та 1 урбанонім-назва парку. Найбільш поширеною є група урбанонімів, яку складають назви, утворені від антропонімів (131 одиниця). Серед них найчисельніші перші дві підгрупи: найменування, утворені від антропонімів, що належать відомим поетам та письменникам (51 назва) та видатним політичним, громадським та військовим діячам. У реченні урбаноніми виконують роль підмета або обставин місця. Урбаноніми Дрогобича становлять багатопланове, хронологічно рівне утворення, що дає уявлення про історію та культуру 80-тисячного міста – адміністративного центру Дрогобицької землі – батьківщини великого Івана Франка.

1. *Мариняк М.В. Дрогобич: Ілюстрований краєзнавчий нарис / [Фото З.І. Філіпова; Художник П.М.Гейдек]. – Львів: Каменяр, 1979. – 47 с., 16 л. іл.*

2. *Пастух Р.І. Вулицями старого Дрогобича / Художн. оформл. Р.А.Гимона. – Львів: Каменяр, 1991. – 165 с., 25 арк. іл.*

3. *Пастух Роман. Дрогобицькі вулиці. – Дрогобич: Коло, 2002. – 28.*

4. *Пастух Р.І. Дрогобич у прізвищах, датах, подіях і фактах. – Дрогобич: Коло, 2002. – 144 с., іл.*

5. *Пастух Р., Сов'як П. Історія Дрогобича в датах, подіях і фактах. – Львів: Меморіал, 1991. – 56 с.*

6. *Площанський Венедикт. Королівське вільне місто Дрогобич. Перевидання 1867 року. – Дрогобич: Бескид, 1991. – 55.*

7. “Українська мова”. *Енциклопедія. Редкол.: Русанівський В.М., Тараненко О.О. (співголови), М.П.Зяблюк та ін. – К.: “Укр. енцикл.”, 2000. – 752 с.: іл.*